Uradni list
Evropske unije

SL
Serija C

C/2024/3415

3.6.2024

SPOROČILO KOMISIJE

Objava skupnega števila pravic v obtoku v letu 2023 za namene rezerve za stabilnost trga v okviru sistema EU za trgovanje z emisijami, vzpostavljenega z Direktivo 2003/87/ES

(C/2024/3415)

1. UVOD

Leta 2015 sta Evropski parlament in Svet EU sprejela Sklep (EU) 2015/1814 ([1]) (v nadaljnjem besedilu: sklep o rezervi za stabilnost trga) o vzpostavitvi rezerve za stabilnost trga (MSR) kot dela sistema EU za trgovanje z emisijami (ETS), vzpostavljenega z Direktivo 2003/87/ES ([2]) (v nadaljnjem besedilu: direktiva ETS). Namen rezerve je preprečiti strukturni presežek pravic na trgu ogljika v EU. S tem pa je povezano tveganje, da EU ETS zaradi presežka ne bi mogel zagotoviti potrebnega signala za naložbe, da bi na stroškovno učinkovit način dosegli cilj zmanjšanja emisij EU. Cilj je tudi povečati odpornost EU ETS na neravnovesja med ponudbo in povpraševanjem, da bi lahko trg ogljika EU nemoteno deloval. Rezerva je začela delovati januarja 2019.

V skladu s členom 1(4) sklepa o rezervi za stabilnost trga Komisija za namene rezerve vsako leto objavi skupno število pravic v obtoku (TNAC) za preteklo leto. Ta številka določa, ali se pravice umaknejo iz količine pravic za prodajo na dražbi in vključijo v rezervo ali se sprostijo iz rezerve in prodajo na dražbi. Letna objava skupnega števila pravic v obtoku je torej pomembna značilnost rezerve za stabilnost trga in EU ETS.

Komisija je 15. maja 2023 objavila skupno število pravic v obtoku za leto 2022, ki je znašalo 1 134 794 738 ([3]) pravic. V skladu s tem bi bilo treba od 1. septembra 2023 do 31. avgusta 2024 v rezervo vključiti 272 350 737 pravic. Število pravic v rezervi, ki so bile razveljavljene 1. januarja 2023, je znašalo 2 515 135 787.

To sporočilo je osma objava skupnega števila pravic v obtoku in zadeva leto 2023. Podrobno opisuje osnovni izračun in število pravic, ki bodo vključene v rezervo od 1. septembra 2024 do 31. avgusta 2025. Prav tako navaja število pravic v rezervi, ki so bile razveljavljene 1. januarja 2024.

V sporočilu so poudarjene pomembne spremembe v delovanju rezerve za stabilnost trga, ki so bile uvedene z zakonodajnim svežnjem „Pripravljeni na 55“ kot del revizij sklepa o rezervi za stabilnost trga ([4]) in direktive ETS ([5]), pa tudi spremembe iz Uredbe (EU) 2023/435 ([6]) (v nadaljnjem besedilu: uredba REPowerEU), sprejete v okviru odziva EU na energetsko krizo.

([1]) Sklep (EU) 2015/1814 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. oktobra 2015 o vzpostavitvi in delovanju rezerve za stabilnost trga za sistem Unije za trgovanje z emisijami toplogrednih plinov in spremembi Direktive 2003/87/ES (UL L 264, 9.10.2015, p. 1.)

([2]) Direktiva 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. oktobra 2003 o vzpostavitvi sistema za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov v Uniji in o spremembi Direktive Sveta 96/61/ES (UL L 275, 25.10.2003, str. 32).

([3]) C/2023/2929 – Sporočilo Komisije – Objava skupnega števila pravic v obtoku v letu 2022 za namene rezerve za stabilnost trga v okviru sistema EU za trgovanje z emisijami, vzpostavljenega z Direktivo 2003/87/ES (UL C 172, 15.5.2023, str. 1).

([4]) Sklep (EU) 2023/852 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. aprila 2023 o spremembi Sklepa (EU) 2015/1814 glede števila pravic za vključitev v rezervo za stabilnost trga za sistem Unije za trgovanje z emisijami toplogrednih plinov do leta 2030 (UL L 110, 25.4.2023, str; 21). Glej prečiščeno besedilo.

([5]) Direktiva (EU) 2023/959 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. maja 2023 o spremembi Direktive 2003/87/ES o vzpostavitvi sistema za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov v Uniji ter Sklepa (EU) 2015/1814 o vzpostavitvi in delovanju rezerve za stabilnost trga za sistem Unije za trgovanje z emisijami toplogrednih plinov (UL L 130, 16.5.2023, str. 1). Glej prečiščeno besedilo.

([6]) Uredba (EU) 2023/435 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. februarja 2023 o spremembi Uredbe (EU) 2021/241 glede poglavij REPowerEU v načrtih za okrevanje in odpornost ter spremembi uredb (EU) št. 1303/2013, (EU) 2021/1060 in (EU) 2021/1755 ter Direktive 2003/87/ES (UL L 63, 28.2.2023, str. 1).

2. DELOVANJE REZERVE ZA STABILNOST TRGA

Rezerva za stabilnost trga deluje samodejno, kadar je skupno število pravic v obtoku zunaj vnaprej določenega razpona. Pravice se umaknejo iz količine pravic za prodajo na dražbi in vključijo v rezervo, če skupno število pravic v obtoku presega 833 milijonov. Stopnja vključevanja v rezervo je določena na 24 % skupnega števila pravic v obtoku, kadar je to število večje od 1 096 milijonov. Kadar je skupno število pravic v obtoku med 833 milijoni in 1 096 milijoni, je vključevanje razlika med skupnim številom pravic v obtoku in 833 milijoni. Če je skupno število pravic v obtoku manjše od 400 milijonov, se iz rezerve sprosti 100 milijonov pravic in se jih proda na dražbi. Pravice se vključijo v rezervo ali se iz nje sprostijo v 12 mesecih. Od leta 2023 naprej pravice v rezervi nad 400 milijoni niso več veljavne.

V skladu s členom 1(5) sklepa o rezervi za stabilnost trga in s tem sporočilom se bo zato 24 % skupnega števila pravic, ki so bile v obtoku 31. decembra 2023, ali razlika med skupnim številom pravic v obtoku in 833 milijoni vključila v rezervo v dvanajstmesečnem obdobju, ki se začne 1. septembra 2024. Ustrezna količina pravic bo odšteta od količin za prodajo na dražbi držav članic EU in treh držav Evropskega gospodarskega prostora – Evropskega združenja za prosto trgovino (Islandija, Lihtenštajn in Norveška) ter Združenega kraljestva v zvezi s proizvodnjo električne energije na Severnem Irskem. Te bodo odštete v skladu z njihovimi deleži na dražbi.

V skladu s členom 1(5) sklepa o rezervi za stabilnost trga se do 31. decembra 2030 pri določanju ustreznih deležev za namene rezerve za stabilnost trga ne upoštevajo pravice, razdeljene za namene solidarnosti in rasti v EU ETS ([7]).

Uredba REPowerEU spreminja direktivo ETS z uvedbo odstopanja od člena 1(5a) sklepa o rezervi za stabilnost trga z uporabo 27 milijonov nedodeljenih pravic iz rezerve za stabilnost trga za sklad za inovacije. Te bi se odštele od skupne količine nedodeljenih pravic, ki bi bile sicer razveljavljene v obdobju do 31. decembra 2030. Ta sprememba je začela veljati, že preden so bile te pravice v rezervi, ki so znašale več kot 400 milijonov, razveljavljene 1. januarja 2024.

3. SKUPNO ŠTEVILO PRAVIC V OBTOKU

V skladu s členom 1(4) sklepa o rezervi za stabilnost trga je skupno število pravic v obtoku za dano leto „skupno število pravic, ki so bile izdane v zvezi z napravami in ladjarskimi družbami in niso bile vključene v rezervo v obdobju od 1. januarja 2008, vključno s številom pravic, ki so bile v navedenem obdobju izdane na podlagi člena 13(2) Direktive 2003/87/ES, v različici, ki velja na dan 18. marca 2018, ter pravic do uporabe mednarodnih dobropisov, ki jih naprave uveljavljajo v okviru EU ETS, do 31. decembra danega leta, od katerega se odštejejo skupne tone preverjenih emisij naprav in ladjarskih družb v okviru EU ETS med 1. januarjem 2008 in 31. decembrom istega danega leta in vse pravice, ki so bile ukinjene v skladu s členom 12(4) Direktive 2003/87/ES“.

Skupno število pravic v obtoku, ki so pomembne za delovanje rezerve za stabilnost trga, se torej izračuna po posodobljeni enačbi:

skupno število pravic v obtoku = ponudba – povpraševanje

Ta dva elementa izračuna sta podrobno opisana v tem sporočilu. Pregled vseh podatkov je predstavljen v preglednici na koncu dokumenta.

V skladu s členom 1(4a) sklepa o rezervi za stabilnost trga bodo pravice, izdane za letalstvo, in preverjene emisije iz letalstva od 1. januarja 2024 vključene v izračun skupnega števila pravic v obtoku za leto 2024.

V skladu z direktivo ETS sistem EU ETS zajema emisije iz dejavnosti pomorskega prometa od 1. januarja 2024 naprej, ponudba in povpraševanje ladjarskih družb pa se bosta odražala v izračunu skupnega števila pravic v obtoku za leto 2024.

([7]) V skladu s členom 10(2), točka (b), Direktive 2003/87/EC.

Ponudba

Ponudbo pravic na trgu ogljika v EU sestavljajo naslednji elementi:

— pravice, shranjene ([8]) iz druge faze EU ETS (2008–2012). Skupaj je to znašalo **1 749 540 826** ([9]);

— pravice, ki so bile brezplačno dodeljene od 1. januarja 2013 do 31. decembra 2023, vključno s pravicami, dodeljenimi iz rezerve za nove udeležence. Skupaj je to znašalo **8 222 698 758** pravic ([10]);

— pravice, prodane na dražbi od 1. januarja 2013 ([11]) do 31. decembra 2023, in pravice, uporabljene za namene prilagodljivosti v obdobju 2021–2023 v skladu s členom 6 Uredbe (EU) 2018/842 ([12]) (v nadaljnjem besedilu: uredba o porazdelitvi prizadevanj). Glede na poročila o dražbah v skupnem dražbenem sistemu in ustreznih samostojnih dražbenih sistemih ([13]) je količina pravic, prodanih na dražbi, vključno s t. i. zgodnjimi dražbami, znašala **7 591 181 500** pravic; tej količini je treba v okviru prilagodljivosti iz člena 6(2) uredbe o porazdelitvi prizadevanj ([14]) dodati **21 641 364** pravic;

— pravice, monetizirane za namene programa NER300. Evropska investicijska banka je monetizirala skupno **300 000 000** pravic;

— mednarodni dobropisi, uveljavljeni v zvezi z emisijami do 31. decembra 2020 ([15]). Naprave so v zvezi s svojimi emisijami uporabile **497 248 017** mednarodnih dobropisov ([16]);

— v skladu s členom 1(4) sklepa o rezervi za stabilnost trga pravice, vključene v rezervo za stabilnost trga, **niso več del izračuna skupnega števila pravic v obtoku**.

([8]) Pravice, izdane v drugi fazi EU ETS (2008–2012), ki niso bile predane za kritje preverjenih emisij ali ukinjene, so bile „shranjene“ za uporabo na začetku tretje faze EU ETS (2013–2020). Te pravice so bile izbrisane, hkrati pa je bilo v tretji fazi ustvarjeno enako število pravic. Zato to število predstavlja točno število pravic ETS v obtoku na začetku tretje faze EU ETS.

([9]) COM (2015) 576 – Poročilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu – Poročilo o napredku podnebnih ukrepov, ki vključuje poročilo o delovanju evropskega trga ogljika in poročilo o pregledu Direktive 2009/31/ES o geološkem shranjevanju ogljikovega dioksida.

([10]) Na podlagi izvlečka iz evidence transakcij EU (EUTL) z dne 1. aprila 2024.

([11]) Ta številka vključuje t. i. zgodnje dražbe, tj. pravice, veljavne za tretjo fazo EU ETS (2013–2020), ki so se prodale na dražbi pred 1. januarjem 2013.

([12]) Uredba (EU) 2018/842 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2018 o zavezujočem letnem zmanjšanju emisij toplogrednih plinov za države članice v obdobju od 2021 do 2030 kot prispevku k podnebnim ukrepom za izpolnitev zavez iz Pariškega sporazuma ter o spremembi Uredbe (EU) št. 525/2013 (UL L 156, 19.6.2018, str. 26).

([13]) Zapisniki o prodaji na javni dražbi: European Energy Exchange (EEX) in Intercontinental Exchange (ICE).

([14]) Uredba (EU) 2018/842 vzpostavlja enkratno prilagodljivost, v skladu s katero lahko države članice v obdobju 2021–2030 skupaj ukinejo do 100 milijonov pravic iz EU ETS, da bi izpolnile svoje cilje zmanjšanja emisij toplogrednih plinov iz te uredbe. Prožnost zadeva države članice, katerih cilji znatno presegajo povprečje Unije in njihov stroškovno učinkovit potencial za zmanjšanje emisij, ter države članice, ki leta 2013 industrijskim obratom niso brezplačno dodelile nobenih pravic iz EU ETS. Ukinejo se pravice iz količine za prodajo na dražbi zadevne države članice v skladu s členom 10 Direktive 2003/87/ES. Ukinjene pravice se štejejo za pravice iz EU ETS v obtoku pri določanju skupnega števila pravic v obtoku za namene rezerve za stabilnost trga v danem letu.

([15]) Mednarodnih dobropisov ni mogoče uporabiti za skladnost v četrti fazi EU ETS (2021–2030).

([16]) Na podlagi izvlečka iz EUTL z dne 1. aprila 2024. Ti mednarodni dobropisi zadevajo samo tiste, ki so bili izmenjani za pravice EU v tretji fazi EU ETS (2013–2020). Približno 1,1 milijarde mednarodnih dobropisov, ki jih je bilo mogoče uporabiti neposredno za namene skladnosti v drugi fazi EU ETS (2008–2012), se odraža v številu pravic, shranjenih iz druge faze.

Povpraševanje

Povpraševanje po pravicah na trgu ogljika EU zajema skupne preverjene emisije naprav od 1. januarja 2013 ([17]) do 31. decembra 2023, ki znašajo **17 269 905 658** ton ([18]), in **668 272** pravic, ki so bile v tem obdobju ukinjene v skladu s členom 12(4) direktive ETS.

Skupno število pravic v obtoku

Glede na navedeno je v obtoku leta 2023 skupaj **1 111 736 535** pravic.

Imetja rezerve za stabilnost trga

Po razveljavitvi pravic 1. januarja 2023 je v rezervi ostalo 486 087 000 pravic.

V skladu s sporočili o skupnem številu pravic v obtoku v zadnjih letih so bile v rezervo vključene naslednje količine pravic:

— **231 874 266** pravic od 1. januarja 2023 do 31. avgusta 2023 ([19]);

— **90 783 578** pravic od 1. septembra 2023 do 31. decembra 2023 ([20]).

Na dan 31. december 2023 je bilo v rezervi za stabilnost trga **808 744 844** pravic. Od te količine je bilo 27 milijonov pravic namenjenih za sklad za inovacije v skladu s členom 10e(4) direktive ETS.

S 1. januarjem 2024 je bilo **381 744 844** teh pravic razveljavljenih v skladu s členom 1(5a) sklepa o rezervi za stabilnost. Preostala imetja rezerve so znašala **400 000 000** pravic.

4. **ZAKLJUČEK**

V skladu s sklepom o rezervi za stabilnost trga bo v rezervo za stabilnost trga v 12-mesečnem obdobju od 1. septembra 2024 do 31. avgusta 2025 skupaj vključenih **266 816 768** pravic.

Delovanje rezerve od septembra 2025 do avgusta 2026 bo določeno z objavo skupnega števila pravic v obtoku za namene rezerve za stabilnost trga naslednje leto.

([17]) Ustreza preverjenim emisijam v obdobju 2008–2012 (druga faza), glej opombo 8.

([18]) Skupne preverjene emisije temeljijo na podatkih, pridobljenih iz EUTL 1. aprila 2024. Pri številki se upoštevajo preverjene emisije, sporočene do 31. marca 2024, tj. roka za poročanje v EU ETS. Emisije, sporočene po tem datumu, torej niso upoštevane v navedenem skupnem številu.

([19]) C/2022/2780 Sporočilo Komisije – Objava skupnega števila pravic v obtoku v letu 2021 za namene rezerve za stabilnost trga v okviru sistema EU za trgovanje z emisijami, vzpostavljenega z Direktivo 2003/87/ES, in števila nedodeljenih pravic za obdobje 2013–2020 (2022/C 195/02) (UL C 195, 13.5.2022, str. 2). Popravek sporočila Komisije – C(2022) 4874. V skladu s točko 5 tega sporočila je bilo v rezervo za stabilnost trga v obdobju od 1. septembra 2022 do 31. avgusta 2023 vključenih 347 811 404 pravic. Količina za obdobje od 1. januarja do 31. avgusta 2023 je znašala 231 874 266 pravic.

([20]) C/2023/2929, kot je bilo že navedeno. V skladu s točko 4 tega sporočila je bilo v rezervo za stabilnost trga v obdobju od 1. septembra 2023 do 31. avgusta 2024 vključenih 272 350 737 pravic. Količina za obdobje od 1. septembra do 31. decembra 2023 je znašala 90 783 578 pravic.

PREGLED

Ponudba	
a) pravice, shranjene iz druge faze (2008–2012)	1 749 540 826
b) pravice, ki so bile brezplačno dodeljene od 1. januarja 2013 do 31. decembra 2023, vključno s pravicami iz rezerve za nove udeležence	8 222 698 758
c) pravice, prodane na dražbi med 1. januarjem 2013 in 31. decembrom 2023, vključno z zgodnjimi dražbami	7 591 181 500
d) pravice, uporabljene za prilagodljivost v obdobju 2021–2023, v skladu s členom 6 Uredbe (EU) 2018/842	21 641 364
e) pravice, monetizirane za namene programa NER300	300 000 000
f) mednarodni dobropisi, uporabljeni v zvezi z emisijami do 31. decembra 2020	497 248 017
Vsota (ponudba)	18 382 310 465
Povpraševanje	
a) preverjene emisije (v tonah) nepremičnih naprav v okviru EU ETS med 1. januarjem 2013 in 31. decembrom 2023	17 269 905 658
b) pravice, ki so bile do 31. decembra 2023 ukinjene v skladu s členom 12(4) Direktive 2003/87/ES	668 272
Vsota (povpraševanje)	17 270 573 930
Skupno število pravic v obtoku	1 111 736 535

Imetja rezerve za stabilnost trga	
pravice v rezervi za stabilnost trga 31. decembra 2023	808 744 844
pravice, namenjene za sklad za inovacije v skladu s členom 10e(4) Direktive 2003/87/EC	27 000 000
pravice, ki so bile razveljavljene 1. januarja 2024	381 744 844
pravice v rezervi za stabilnost trga 1. januarja 2024	400 000 000